

Jelena S. Spasić

U srcu Beograda još svega desetinu dana možete da vidite rad našeg umetnika identičan onom njegovom u Muzeju savremene umetnosti (MOMA) u Njujorku! „Saznanje“ Lazara Vujaklije izašlo je na svetlost dana iz deponije Galerije Doma Vojske Srbije i jedno je od 70 vrednih dela izloženih u čast isto toliko godina postojanja ove galerije.

Karakterističan rad Lazara Vujaklije, na nivou maltene dečjeg crteža, specifičan je jer je sestriński smešten u MOMA, opisuju Jelena Knežević

- Karakterističan rad Lazara Vujaklije, litografija iz 1955, na nivou je maltene dečjeg crteža, ali je veoma specifičan jer se identičan, sestriński, nalazi i u Muzeju savremene umetnosti (MOMA) u Njujorku. I kad ukucate na internetu, izaći će isti ovakav rad, takođe iz 1955, u MOMA. Vrlo smo ponosni što imamo ovaj deo rada - kaže Jelena Knežević, načelnica Galerije Doma Vojske Srbije, koja nas provodi kroz impresivnu izložbu galerije „Sedam decenija posvećenosti“, koja je zvanično počela sa radom 1953, ali i mesta gde je izložbena delatnost krenula još između dva rata, kada je ovo zdanje bilo poznatije kao Ratnički dom.

Ratnički dom

Upravo u tom Ratničkom domu tridesetih godina minulog veka čuveni Petar Lubarda imao je prvu izložbu - pejzaža rodnog kraja, te je na samom ulazu „Selo Ljubostin“, rodnog mu mesta, isto ono izloženo pre bezmalo vek, najstariji umetnikov rad.

- Ali baštinitimo i Lubarčin najmlađi rad iz 1970, te se jasno vidi razlika, od

figuracije koju je postavio tih tridesetih godina pa do skoro apstrakcije pred kraj života - kaže nam Kneževićeva.

Sušтина galerije, pa i ove priče jeste angažovana umetnost - pokazivanje pobeđe, ali i poretka nakon Drugog svetskog rata. Sve je počelo kad je 1946. osnovan Dom Jugoslovenske ar-

mije, sa pukovnikom Brankom Šotrom na čelu, inače grafičarom i slikarom, čiji su radovi ovde izloženi. Šotra okuplja vrhunske umetnike, uz njega staju i Jovan Bijelić i Danica Antić, s radom počinju prve velike likovne sekcije, s kojima i nastaje galerija 1953.

- Angažovana umetnost posvećen je NOB, te je tako

i prva veća manifestacija u galeriji, koja je trajala skoro dve i po decenije, sve do 1985, bila „Narodnooslobodilačka borba u delima likovnih umetnika Jugoslavije“. Okupljala je najznačajnije umetnike, a dodeljivane su otkupne nagrade, pa je većina našeg fonda upravo tako formirana - objašnjava naša

sagovornica, te dodaje da je i manifestacija „Vojnici likovne umetnosti“ napunila zbirku jer su umetnici tokom odsluženja vojnog roka mogli da učestvuju u likovnim sekcijama i izlažu, a potom bi radove poklonili galeriji.

Jedinstvena zbirka

Galerija ima svojevrsnu

zbirku na eksjugoslovenskim prostorima jer ima i opštu tematiku - pejzaži, mrtva priroda, aktovi...

- Krucijalna za našu zbirku je umetnost druge polovine 20. veka, ali ovde su i radovi iz njegove prve polovine zahvaljujući velikoj razmeni Galerije Doma JNA sa Muzejom savremene umetnosti u Beogradu.

Impresivna IZLOŽBA

RAD NAŠEG UMETNIKA KAKAV JE IZLOŽEN U MOMA U NJUJORKU MOŽE SE VIDETI I U SRCU BEOGRADA

U Galeriji Doma Vojske Srbije izloženo je 70 dela kojima se obeležava sedam decenija njenog postojanja, a među njima je i litografija Lazara Vujaklije iz 1955, identična onoj koja se čuva u čuvenom muzeju

Kako su i oni negovali umetnost iz istog priroda kao i mi, razmenili smo dela i dobili mnoga iz prve polovine 20. veka - navodi Kneževićeva.

Najstarija slika je iz 1915/16, čuvenog Vlaha Bukovca, iz njegovog tzv. praškog perioda. „Devojka

s dairama“ čežljivo gleda u daljinu.

- Smatra da je čežnovo za otadžbinom i svi njegovi tadašnji portreti i prikazi asociraju na želju da se vrati. U tom periodu bavi se bojom tela, te radi dosta aktova i portreta,

UŽASI LOGORA

Mauthauzen

● Kroz umetnost vajara Nandora Glida proteže se stradanje u logorima Drugog svetskog rata, posebno u Mauthauzenu.

- Imamo delo „Mauthauzen“, koje predstavlja upravo to stradanje. Glid je i u samom Mauthauzenu izradio spomenik posvećen svim stradalima - navodi Jelena Knežević, načelnica Galerije Doma Vojske Srbije.

uglavnom ženskih - kaže načelnica Galerije.

Pored je znameniti Sava Šumanović s mrtvom prirodom iz 1938. Dok je malo dalje, u maloj galeriji skica, odnosno crtež u pastelu, znamenite „Kupačice“.

Prekoputa je ogromna „Figura seljanke Hercegovke“ Zore Petrović, delo koje se nije dalo videti do sada jer je bilo u reprezentativnom prostoru vojske. U Titovoj vili na Tari bila je i „Mrtva priroda sa belim bokalom“ Marka Čelebonovića iz 1936, koja je dosad svega jednom bila u javnosti.

Sledi NOB, ono čega je i najviše, i zbog čega je galerija i nastala.

- Đorđe Andrejević Kun i sam je u bio ratu, pa slobodno možemo da kažemo da je bio ratni izveštač jer ima veliki broj grafika i crteža, direktno je skicirao scene užasa i rata. Ovde imamo i litografije „Partizani u akciji“, tj. „Partizani u borbi“, koje smo postavili kao diptih - priča dalje Jelena Knežević i otkriva da se ove godine sprema velika izložba njegovih radova, na kojoj će učestvovati i galerija.

Jasenovac

A mi stižemo do Milića od Mačve i savršenog primera angažovanog rada iz 1966 - Poliptih o jugoslovenskoj revoluciji u 17 slika. Čirilicom ispisani nazivi dela su uz umetniku svojstveni prikazi sa sve balvanima - Jasenovac, Kozara, drug Sava... Anga-

žovan je bio i Mića Popović, te je na slici „Vojnička varijanta ili treća varijanta“ 1971. čuveni i omiljeni mu model - glumac Bata Stojković. Na stradanje asocira i „Krvava Kozara“ Branka Miljuša iz 1961.

- Ponosimo se i antologijskom slikom Mila Milunovića, koja predstavlja stari i novi poredak, onaj nakon Prvog u kombinaciji sa onim nakon Drugog svetskog rata. Sa različitim elementima - stolice, puške, klavir, zastava s petokrakom... - predstavlja dan posle pobede, oseća se ta atmosfera na slici - pokazuje nam Jelena Knežević. Ali ovde je prikazana i primenjena umetnost, nakon više decenija - tapiserija, keramika, pa i nekadašnji katalozi koji nas vode kroz neku drugu državu i vreme.

Prolazimo pored „Logorske vatre“ Ota Loga, vajara koga nema ko ne zna zahvaljujući ukrštenicama. Impresivna je i keramika „Vojnik sa devojkom“ Vladimira Vukićevića, čuvenog profesora na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu, nastala 1977. u JNA.

- „Bekstvom sa robije“ Aranka Mojak je kroz plastičan način i oblike prikazala stradanje, tj. bekstvo s robije - veli Kneževićeva dok nam ukazuje i na rad iz 1958. Dragoslava Stojanovića Sipa, prikaz pobede nad stradanjem.

Sve ovo i još dela tu su do 3. februara, dana kada će biti i stručnog javnog vođenja u 13 sati. Vredno dolaska.